

II KONFERENCJA NAUKOWA „WOJNY I KONFLIKTY ZBROJNE PO 1945 ROKU” (BYDGOSZCZ, 23–24 LISTOPADA 2015 R.)

W dniach 23–24 listopada 2015 roku w Muzeum Wojsk Lądowych w Bydgoszczy odbyła się druga edycja konferencji naukowej organizowanej przez tę instytucję, pod tytułem „Wojny i konflikty zbrojne po 1945 roku”. Głównym organizatorem był szef działu naukowego muzeum dr Łukasz Nadolski. W konferencji wzięli udział zarówno przedstawiciele wojska, jak i cywilni naukowcy z wielu polskich uczelni. W jej trakcie przedstawiono 20 referatów. Podobnie jak rok wcześniej jej celem, oprócz prezentacji samych wystąpień, była także integracja środowiska polskich badaczy zajmujących się militarnymi aspektami historii najnowszej po 1945 roku. Oprócz tematów historycznych na konferencji poruszono problemy związane ze współczesnymi konfliktami w Syrii i na Ukrainie.

Konferencję otworzył dyrektor MWL w Bydgoszczy dr Mirosław Giętkowski, witając uczestników i życząc im owocnych obrad. Podkreślił przy okazji, że tego typu wydarzenia są bardzo istotne dla muzeum poważnie traktującego swoją funkcję naukową.

Pierwszy referat, poświęcony roli Krymu w stosunkach ukraińsko-rosyjskich, wygłosił dr hab. Maciej Krotofil z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Zarysował on historię Krymu oraz przedstawił zajęcie półwyspu przez wojska rosyjskie w 2014 roku. Po nim miejsce przy pulpicie zajął dr Piotr Ochociński z Centrum Szkolenia Artylerii i Uzbrojenia w Toruniu, który przybliżył zagadnienie użycia artylerii we współczesnych konfliktach, skupiając się przede wszystkim na walkach na Ukrainie oraz wojnie domowej w Syrii. W wypadku tego ostatniego konfliktu wskazał na tendencje, takie jak użycie posiadanych względnie nowoczesnych systemów artyleryjskich niezgodnie z zasadami sztuki wojennej, ze względu na brak odpowiedniego personelu czy właściwych celów, oraz skłonność zarówno strony rządowej, jak i rebeliantów do używania improwizowanych i prymitywnych, ale mimo to skutecznych środków ogniowych. Następnie dr hab. Piotr Chomik z Uniwersytetu w Białymstoku zaprezentował odczyt o stosunku Cerkwi prawosławnej do wojny rosyjsko-gruzyńskiej.

Po krótkiej przerwie kolejny panel rozpoczął się od referatu dr Łukasza Nadolskiego. Jego wystąpienie dotyczyło roli ukraińskiego lotnictwa w kampanii roku 2014. Prelegent wyszczególnił podział na dwa okresy: początkowy, gdy ukraińskie siły powietrzne działały stosunkowo swobodnie, oraz późniejszy, gdy wraz z rosyjskimi żołnierzami na wschodniej Ukrainie pojawiły się nowoczesne środki obrony przeciwlotniczej, które *de facto* pozbawiły stronę rządową możliwości wykorzysta-

nia posiadanych samolotów i śmigłowców. Kolejny referat wygłosił dr Stefan Paśtuszewski. Przedstawił on zagadnienie użycia mediów w wojnie hybrydowej na przykładzie konfliktu na Bałkanach w latach 1991–1995. Skupił się zwłaszcza na kwestii wykorzystania profesjonalnych firm branży *public relations* w celu wprowadzenia do mediów masowych, a tym samym światowej opinii publicznej, odpowiedniej narracji, korzystnej dla jednej ze stron. Panel zamknęło wystąpienie mgra Jaremy Słowiaka z Uniwersytetu Jagiellońskiego, poświęcone polityce administracji prezydenta Johna Kennedy’ego względem Wietnamu Południowego. Referent skupił się na przedstawieniu wewnętrznych sprzeczności w amerykańskiej polityce, co doprowadziło do obalenia i zamordowania pierwszego prezydenta Republiki Wietnamu Ngo Dinh Diema, a w dalszej perspektywie do takiego pogorszenia się sytuacji w Wietnamie Południowym, że konieczna stała się bezpośrednia interwencja militarna Stanów Zjednoczonych.

Druga przerwa została połączona przez organizatorów ze zwiedzaniem wystawy stałej muzeum. Uczestnicy konferencji mogli się więc zapoznać z interesującą ekspozycją poświęconą polskim żołnierzom od czasów piastowskich do okresu współczesnego (wystawę zamyka rekonstrukcja poświęcona oblężeniu Karbali).

Ostatni panel pierwszego dnia konferencji otworzył dr Przemysław Benken ze szczecińskiego oddziału IPN, przedstawiając zebranych historię działań 20. Batalionu Armii Republiki Wietnamu w obronie prowincji Quang Tri w kampanii roku 1972. Była to jedna z nielicznych w armii południowowietnamskiej pełnoprawnych jednostek pancernych, która jednak została rzucona do boju zbyt pośpiesznie i w niekorzystnych warunkach. W rezultacie, mimo pewnych sukcesów w trakcie samych walk, pod koniec kampanii utraciła ona większość sprzętu. Następnie miejsce przy pulpicie zajął prof. Krzysztof Kubiak, który wygłosił referat poświęcony zajęciu przez wojska Indii ostatnich portugalskich enklaw na terytorium tego kraju w roku 1961. Referent przedstawił siły i zamiary obu stron oraz przebieg działań wojennych, skupiając się zwłaszcza na losach nielicznych jednostek portugalskiej marynarki wojennej, obarczonych beznadziejną misją obrony tych zamorskich enklaw. Wystąpienie mgr Justyny Przyjemskiej z Akademii Marynarki Wojennej dotyczyło działalności hiszpańskiej Legii Cudzoziemskiej w Afryce w latach 1956–1976. Prelegentka przedstawiła specyficzną rolę, jaką odgrywała ta jednostka w strukturach hiszpańskiej armii, oraz wybiórczy przegląd starć i kampanii, w jakich wzięli udział legioniści we wspomnianych latach. Ostatni referat pierwszego dnia konferencji wygłosił dr hab. Juliusz Tym z Akademii Obrony Narodowej, przedstawiając wojnę o Falklandy z roku 1982 jako przykład operacji połączonych brytyjskich sił zbrojnych. Skupił się więc przede wszystkim na kwestii kooperacji między marynarką, lotnictwem, siłami lądowymi i oddziałami specjalnymi oraz strukturze dowodzenia sił wysłanych dosłownie na drugi koniec kuli ziemskiej, a także związanymi z tym wyzwaniem operacyjnymi i logistycznymi. Obrady pierwszego dnia konferencji zakończyła uroczysta kolacja, podczas której dyskutowano nad wystąpieniami.

Drugi dzień obrad otworzył dr hab. Daniel Boćkowski, przedstawiając zgromadzonym skomplikowane zagadnienie wojny z Państwem Islamskim, zarówno w kontekście globalnej gry mocarstw, jak i regionalnych zmagania o władzę oraz sporu re-

ligijnego między sunitami i szyitami. Po nim głos zabrał dr Jarosław Centek, który przedstawił przebieg izraelskiego ataku powietrznodesantowego w trakcie kryzysu sueskiego na przełęcz Mitla, pozycję kluczową dla komunikacji na półwyspie Synaj. Ostatni w panelu wystąpił prof. UJK dr hab. Zygmunt Matuszak. Podjął się on oceny izraelskich działań w trakcie wojny sześciodniowej. W swoim wystąpieniu wskazał na czynniki prowadzące do oszałamiającego sukcesu Izraela, a także na jego negatywne skutki, które miały się zemścić w trakcie wojny Jom Kippur.

Po przerwie miejsce przy pulpicie zajął dr Łukasz Przybyło, który przedstawił okres od wojny sześciodniowej do wojny Jom Kippur z perspektywy armii egipskiej oraz zmian, jakie dokonały się w niej pod wpływem tych konfliktów. Referent wskazał, że istotną i negatywną rolę odgrywało w siłach zbrojnych Egiptu całe spektrum kwestii kulturowych i psychologicznych, od wzajemnej nienawiści i pogardy między korpusem oficerskim a żołnierzami po świadome i systemowe okłamywanie przełożonych, które przybrało takie rozmiary, że nasłuch radiowy komunikacji izraelskiej nie tyle miał cele wywiadowcze, ile służył uzyskiwaniu przez egipski Sztab Generalny wiarygodnych informacji z pola bitwy. Konfliktom z udziałem państwa żydowskiego zostało poświęcone także wystąpienie dra Mariusza Kardasa z Akademii Marynarki Wojennej, który przedstawił genezę i działania izraelskiej marynarki wojennej do roku 1989. Ostatnim wystąpieniem tego panelu był referat dra Jacka Lasoty z Akademii Obrony Narodowej, poświęcony wojnie algierskiej i operacji „Płynny ołów” jako przykładom konfliktów asymetrycznych.

Ostatni panel konferencji otworzył dr Sławomir Sadowski z uniwersytetu w Bydgoszczy, przenosząc słuchaczy w odległe realia secesji Biafry, wojny domowej w Nigerii toczącej się w latach 1967–1970. Przedstawił on specyfikę etniczno-religijną tego kraju oraz postacie, które odegrały najważniejsze role w konflikcie, w tym szeroko wykorzystywanych przez obie strony białych najemników. Po nim głos zabrał dr Łukasz Jureńczuk z tej samej uczelni. Poświęcił swój referat procederowi produkcji i handlu narkotykami w wojnach afgańskich. Wskazał on, że mimo oficjalnych międzynarodowych programów mających na celu zwalczanie tego procederu w Afganistanie uprawy maku są powiększane, a produkcja opium stale rośnie. Po nim miejsce przy pulpicie zajął dr inż. Robert Rybak z UMK. Mówił o pracy partyjno-politycznej na rzecz kształtowania właściwych postaw żołnierskich przed operacją „Dunaj” i w jej trakcie. Twierdził, że z zachowanych dokumentów wynikało, iż przygotowanie ideologiczne żołnierzy do interwencji w Czechosłowacji było dobre – wiedzieli oni, w jakim celu wkraczają do sąsiedniego kraju. Wskazał także na toczące się przed interwencją i w jej trakcie intensywne dyskusje na jej temat w samych jednostkach wojskowych, odbywane przy okazji szkoleń politycznych. Ostatnim referatem konferencji było wystąpienie prof. dra hab. Marcina Lasonia, który przedstawił zebrany refleksje na temat polskiej misji w Iraku z perspektywy jej bezpośrednich uczestników.

Druga edycja konferencji „Wojny i konflikty zbrojne po 1945 roku” okazała się bardzo udana. Poza wygłoszeniem interesujących referatów, które były następnie intensywnie dyskutowane, jej uczestnicy mieli także okazję zapoznać się z innymi badaczami zajmującymi się specyficznym zagadnieniem historii militarnej po

1945 roku. Przyniosła ona również inicjatywę stworzenia polskiego kompendium wszystkich konfliktów po drugiej wojnie światowej jako pracy zbiorowej uczestników konferencji. Była też okazją do zaprezentowania lub zapowiedzenia publikacji związanych z tematem obrad (np. książki *Klęska na dachu świata* autorstwa Krzysztofa Kubiaka i Łukasza Nadolskiego, poświęconej chińsko-hinduskiej wojnie w Himalajach w 1962 r.). Osobne słowa uznania należy skierować do pracowników Muzeum Wojsk Lądowych w Bydgoszczy, które doskonale wywiązało się ze swoich obowiązków organizatora konferencji. Pozostaje wyrazić nadzieję, że kolejna edycja konferencji będzie równie udana.

Jarema Słowiak